

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา และเปรียบเทียบความแตกต่างการนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาภาค ปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ดุสิตพัฒนศึกษาและศูนย์ระนอง 2 ใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ค่า F-test และค่า t-test สามารถสรุป ภาพรวมได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็น ร้อยละ 66.98 มีอายุระหว่าง 18 – 19 จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 94.92 โปรแกรมการ บริหารธุรกิจ จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 และโปรแกรมนิเทศศาสตร์ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 กลุ่มตัวอย่างอาศัยต่างจังหวัด จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 สถานภาพทางเศรษฐกิจของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมีรายได้พอๆ กับรายจ่าย จำนวน 165 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.38 ส่วนใหญ่มีการออมเงินต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 59.37 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่กู้เงินรัฐบาลเพื่อการศึกษา จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 62.54

ตอนที่ 2 การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ประกอบด้วย 3 หัวง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขและ ความรู้และคุณธรรม ผลการวิเคราะห์พอสรุปได้ดังนี้

ในภาพรวมของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านคุณธรรมในการ ดำเนินชีวิต ลำดับที่ 2 ด้านความรู้ในการดำเนินชีวิต ลำดับที่ 3 มี 2 ด้านที่เท่ากัน ได้แก่ ด้านมีเหตุผล ในการดำเนินชีวิต และ ด้านระบบภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต และลำดับที่ 4 ด้านความพอประมาณ ในการดำเนินชีวิต เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของแต่ละด้าน พบว่า

ด้านความพอประมาณในการดำเนินชีวิต พบว่า นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ลำดับที่ 1 คือ รู้จักประมาณตนในการใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดตามฐานะตนเอง ลำดับที่ 2 ปฏิบัติด้วยการใช้จ่ายพอประมาณ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยไปตามกระแสโฆษณา ลำดับที่ 3 สามารถเก็บเงินซื้อสิ่งของตามที่ต้องการได้ ลำดับที่ 4 จัดสรรค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน และลำดับที่ 5 มีการออมทรัพย์แต่ละเดือน

ด้านความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต พบว่า นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตลำดับที่ 1 คือ ในการพัฒนาให้ชีวิตก้าวหน้าได้นั้น นักศึกษาตั้งอยู่บนหลักการพึ่งตนเอง เช่น จะต้องเป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง อดทน พร้อมทั้งจะต่อสู้กับอุปสรรค ลำดับที่ 2 ในการตัดสินใจซื้อสินค้า นักศึกษาคำนึงถึงเหตุผลความจำเป็นที่เพียงพอ ลำดับที่ 3 ในการตัดสินใจซื้อสินค้า/บริการ นักศึกษาคำนึงถึงประโยชน์หรือความคุ้มค่ามากกว่าคำนึงถึงความพอใจ ความหรูหรา ชื่อเสียงของสินค้า/บริการ ลำดับที่ 4 เมื่อนักศึกษาคำเนินกิจกรรมใด ๆ นักศึกษามักวางแผนก่อนเสมอ และลำดับที่ 5 สามารถจัดสรรเงินที่ได้เพื่อเก็บไว้ใช้ในครอบครัว

ด้านการมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต พบว่า นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตลำดับที่ 1 คือ มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน การออกกำลังกาย การไปเยี่ยมญาติในโอกาสสำคัญเพื่อให้เกิดความอบอุ่นภายในครอบครัว ลำดับที่ 2 เน้นการพึ่งพาตนเองมากกว่าการพึ่งพาทายนอก ลำดับที่ 3 ทำอะไรแล้วมักอยู่บนความไม่ประมาท พร้อมทั้งจะรับสถานการณ์และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ ลำดับที่ 4 ส่วนการนำมาใช้ที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนของนักศึกษาในเรื่องต่างๆ เช่น การใช้จ่ายเงิน การรู้จักประหยัด อดออม และลำดับที่ 5 มีการออมเงินมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับรายได้

ด้านเงื่อนไขความรู้ในการดำเนินชีวิต พบว่า นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตลำดับที่ 1 คือ เข้าใจความหมายของคำว่า “การพึ่งพาตนเอง” และนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ลำดับที่ 2 ความรู้เป็นสิ่งที่สามารถเกิดขึ้นได้จากการแสวงหาการศึกษา การเรียนรู้จากประสบการณ์ผู้อื่น การอ่านและอื่นๆ นักศึกษาปฏิบัติเป็นประจำและเป็นหลักการดำเนินชีวิตของนักศึกษา ลำดับที่ 3 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำรงชีวิต การเรียนและการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม ลำดับที่ 4 ให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และลำดับที่ 5 นำเอาเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงไปเผยแพร่

ด้านคุณธรรมในการดำเนินชีวิต พบว่า นักศึกษานำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตลำดับที่ 1 คือ ให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจให้กับเพื่อน ลำดับที่ 2 มีความอดทนในการทำงานร่วมกับเพื่อน ลำดับที่ 3 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีส่วนช่วยให้นักศึกษามีสติปัญญาในการดำเนินชีวิต ลำดับที่ 4 นักศึกษายึดถือคุณธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและเป็น

สิ่งยึดเหนี่ยวในการกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความถูกต้องและเหมาะสม และลำดับที่ 5 ได้นำหลักศาสนา มาใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม เช่น ประพฤติดี ละเว้นความชั่ว ยึดมั่นในศีลห้า

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบความแตกต่างระหว่างการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา สามารถสรุปผลการทดสอบได้ดังนี้ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตไม่แตกต่างกันในทุกปัจจัย ได้แก่ เพศ อายุ โปรแกรมที่ศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการใช้บริการเงินกู้

การอภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลการวิจัยมีดังนี้

1. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ระบบภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม ผลจากการวิจัยพบว่า ภาพรวมของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเรีขรธิดา เหมพิพัฒน์ (2546) พบว่า ระดับความคิดเห็นด้วยต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกับ ศศิพรรณ บัวทรัพย์ (2547) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และตรงกับสุเมธ ดันติเวชกุล (2549) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับสังคมทุกระดับ ดังนี้

1. บุคคลและครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวใช้ชีวิตบนพื้นฐานของการรู้จักตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้และดำเนินชีวิตอย่างพอกิน พอใช้ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น เมื่อเหลือกินเหลือใช้ก็แบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้เกิดความสุขและความพอใจในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง พยายามพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถอยู่อย่างพอเพียงได้ในทุกสถานการณ์ สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นในชีวิตและครอบครัว และสามารถทำตนให้เป็นประโยชน์กับสังคมได้

2. ระดับชุมชน รวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยอาศัยภูมิปัญญาและความสามารถของตนและชุมชน มีความเอื้ออาทรระหว่างสมาชิกชุมชนให้เกิดพลังทางสังคม พัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่างๆ

3. ระดับรัฐหรือระดับประเทศ ชุมชนและสังคมหลายๆ แห่งร่วมมือกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง วางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียงและพร้อมกันจึงค่อยๆ ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เจริญขึ้นเป็นลำดับๆ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านระบบภูมิคุ้มกัน ด้านความรู้และด้านคุณธรรม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสถาบันการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2542: 19-20) กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่มีคุณค่าในการประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวัน และการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการดำเนินนโยบายของรัฐ

อย่างกว้างขวาง หลักสำคัญของปรัชญาที่ควรนำมาพิจารณาได้แก่ 1) การยึดทางสายกลาง 2) ให้ความสำคัญในเรื่องของการพอประมาณ และ 3) ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มีหลักการที่เน้นความสมดุล ความเป็นกลาง ความพอประมาณ และการเชื่อมโยงให้เกิดความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และระบบการบริหารจัดการ จึงสามารถประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิต เช่นเดียวกับบุญเสริม บุญเจริญผล (2543: 4-3) ได้กล่าวถึงลักษณะการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง มีหลัก 4 ประการดังนี้

1. ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด
2. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดผลคุ้มค่าที่สุด
3. ไม่ผลิตและบริโภคเกินกำลัง แสวงหาความพอเหมาะพอดีได้คุณภาพ
4. ต่างมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันและกัน ไม่ต่างคนต่างอยู่โดยไม่เหลียวแล

2. การเปรียบเทียบการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ระบบภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม กับปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่า การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต กับปัจจัยส่วนบุคคลไม่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ โปรแกรมที่ศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพทางเศรษฐกิจ การออมเงิน และการใช้บริการเงินกู้ สอดคล้องกับ เชียรธิดา เหมพิพัฒน์ (2546) ที่พบว่า ปัจจัยไม่มีผลกับความคิดเห็นของนักศึกษาศาสนาบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่นเดียวกับ ปวีณา กองฤทธิ์ (2550) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งตรงกับ ปวัน มินรัญญ์เรืองเดช (2549) กล่าวถึงกระบวนการของการรับรู้ (ขั้นตอนที่ 2) ว่า การรวบรวม บุคคลมีแนวโน้มที่จะรวบรวมตัวกระตุ้นต่างๆ เข้าเป็นรูปแบบต่างๆ โดยมีหลักการรวบรวมโดยพิจารณาจาก

1. ความใกล้เคียงกัน หมายถึง รวบรวมสิ่งที่อยู่ใกล้เคียงกันเป็นพวกเดียวกัน
2. ความคล้ายคลึงกัน หมายถึง รวบรวมสิ่งที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน
3. การกระทำไปในทางเดียวกันเข้าด้วยกัน
4. การรวบรวมโดยพิจารณาสิ่งที่ขาดหายไป ถ้าได้ต่อเติมสิ่งที่ขาดหายไป จะทำให้เราสามารถรับรู้และรวบรวมไว้เป็นทางเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การออมทรัพย์แต่ละเดือน การจัดสรรเงินที่ได้เพื่อเก็บไว้ใช้ในครอบครัว หรือแม้กระทั่งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาเน้นให้นักศึกษารู้จักประโยชน์ของการออม โดยการส่งเสริมให้รู้จัก

การออมในรูปแบบใดก็ตามที่จะส่งเสริมให้เกิดประโยชน์กับตนเองและครอบครัวตนเอง ให้มีความสามารถในการออมตามกำลังทรัพย์ ตลอดจนจัดให้มีการณรงค์ให้นักศึกษาใช้จ่ายเงินในแต่ละครั้งจะต้องเป็นไปเพื่อความจำเป็นต่อการดำรงชีพเท่านั้น

2. สถานศึกษาควรสอดแทรกเนื้อหาสาระของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรมีการส่งเสริมในแง่ของกิจกรรมปฏิบัติ เช่น การจัดตั้งธนาคารโดยนักศึกษา เป็นต้น

3. ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน จัดทำการศึกษาฝึกอบรมบรรยาย ให้ความรู้เผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้ความรู้ในทุกระดับชั้นปี ให้ได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจและการรับรู้การเลือกใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ศึกษาวิจัยด้านนี้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการดำรงชีวิตที่เพียงพอตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง